

PREMIUM-FÖR DIG SOM PRENUMERERAR

SKÅNE 25 januari 2018 14:00

Lyckat projekt på LSS-boende riskerar nedläggning

En lyckad metod för att minska oro hos personer med autism och utvecklingsstörning har utvecklats på Minneskliniken i Malmö. Metoden, Funca, har redan spritts till sextio kommuner i landet. Nu riskerar projektet att strypas, när socialdepartementet avslutar finansieringen.

Karin Zillen

FOLJ SKRIBENT

Sven-Erik Svensson

FOLJ FOTOGRAF

Michelle Pettersson (i mitten) tycker om rosa, det märks i inredningen till hennes lägenhet på LSS-boendet. Ursula Rydström (till vänster) jobbar som stödassistent och Jessica Samuelsson tittar in.

Bild:Sven-Erik Svensson

Flera kommuner och privata vårdgivare står på kö för att börja använda Funca-verktyget. Men från 1 januari har all utbildning fått läggas på is.

- Det är otroligt sorgligt om vi inte kan sprida detta vidare, eftersom vi har så fina resultat. Och det handlar om en grupp människor som redan är styvmoderligt behandlade, säger Sigrid Kulneff, projektledare för Funca.

Helsingborgs kommun var en av de första som fick pröva på den nya metoden inom sin LSS-verksamhet och har gjort systematiska Funca-bedömningar på ett tjugotal brukare. De flesta har blivit lugnare, sover bättre och har färre vanföreställningar.

- Detta påverkar livskvaliteten för de här personerna jättemycket! säger Jessica Samuelsson som är processansvarig inom Helsingborgs LSS-verksamhet.

- Ett oroligt beteende kan bero på så många olika saker. Du kan ha skavsår, magsår, ha svårt att förstå vad som händer. Men det svåra är att personerna inte kan uttrycka hur de mår. Då blir man beroende av att vi kan göra bra bedömningar.

Vi träffas på LSS-boendet Sporre I Laröd, där sex personer med olika former av autism och utvecklingsstörning bor i varsin lägenhet. Michelle Pettersson bjuder in till sin lägenhet, där hon håller på att laga kycklinggryta som ska frysas in i portionsförpackningar.

På en anslagstavla sitter det viktiga schemat över hennes dagliga aktiviteter och extrauppgifter. Som att städa ur undulatburen I gemensamhetsutrymmet varannan fredag.

- Det är minsann väldigt noga, du brukar säga till om jag inte gör det ordentligt, säger Michelle Pettersson till stödassistenten Ursula Rydström som är i tjänst den här dagen.

De som bor i LSS-boenden har väldigt olika hjälpbehov. Michelle Pettersson klarar mycket själv. För andra kan olika problem ta sig uttryck i oro och utåtagerande beteende.

Funca-metoden innebär att en personalgrupp gemensamt gör ett stapeldiagram enligt fjorton parametrar över graden av exempelvis vanföreställningar, upprördhet, rastlöshet, sömnstörningar, riskbeteende. Tänkbara orsaker listas i samma genomgång.

- Insatserna kan vara enkla. Som en promenad, en medicinöversyn, ett litet kvällsmål, bättre tydlighet i det dagliga schemat. Vid uppföljningen ser vi ofta att det hänt jättemycket, vissa negativa staplar försvinner helt, beskriver Jessica Samuelsson.

På väggarna i LSS-boendet Sporre finns scheman över dagens aktiviteter och vilken personal som är itjänst. "Det är extra viktigt för personer med autism" säger Jessica Samuelsson (till vänster). Anette Berggren är sjuksköterska inom LSS-verksamheten.

Bild: Sven-Erik Svensson

Jessica Samuelsson och sjuksköterskan Anette Berggren betonar hur viktigt det är att olika yrkeskategorier som känner brukaren gör helhetsbedömningen tillsammans.

- Så att alla sedan gör på samma sätt gentemot brukaren, både hemma i boendet och i den dagliga verksamheten, säger Anette Berggren.

- Det hjälper både personalen och brukaren. Om oron tar sig uttryck i aggressivt beteende så är det både ett misslyckande för brukaren och ett arbetsmiljöproblem, säger Jessica Samuelsson.

Socialdepartementet avsatte 2015 tio miljoner kronor för utvecklingen av ett nationellt stödsystem för kommunernas LSS-verksamhet (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). Pengarna betalades ut fram till och med 2017.

- I de kommuner som redan anslutit sig rullar verksamheten vidare. Men vi på kansliet måste säga nej till alla som står i kö för att ansluta sig och gå utbildningar, säger projektledaren Sigrid Kulneff på Region Skånes Vårdenhet minnessjukdomar, som finns på Minneskliniken i Malmö.

Bakgrunden till att uppgiften landade på kliniken i Malmö är att personalen här tidigare tagit fram ett liknande bedömningssystem för demensdrabbade. Det så kallade BPSD-registret har blivit mycket framgångsrikt och används inom äldreården i 288 kommuner. Finansieringen har övertagits av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

Enligt Sigrid Kulneff var det just påstötningar från socialdepartementet som gjorde att Minneskliniken, trots viss tveksamhet, tog på sig uppdraget att även utveckla ett nationellt LSS-verktyg. Hon är besviken på att departementet sedan bara släpper ansvaret.

- Funca var testat och klart i mars 2017. Redan från början har vi frågat socialdepartementet hur de tänkt sig fortsatt finansiering, men de har duckat, säger hon.

Socialdepartementets svar är att ansvaret för Funca får övergå till Minneskliniken som helt finansieras av Region Skåne, alltså skånska skattebetalare.

Departementssekreteraren Christina Velander förnekar att socialdepartementet på något sätt ligger bakom ett uppdrag att bygga upp stödsystem för LSS-verksamhet.

Hon vill svara skriftligt på frågor, och upprepar samma argument:

"Minneskliniken inkom med en ansökan till socialdepartementet i mars 2015. Ansökan avsåg finansiering för tre år..."

Är det rimligt att skånska skattebetalare ska bekosta förbättring av den kommunala LSS-vården över hela Sverige?

"De medel som beviljades av regeringen för Funca var till för att utveckla och kvalitetssäkra vård och omsorg inom LSS nationellt", svarar Christina Velandar, och hänvisar till att Minneskliniken i sin ansökan beskrivit arbetet med BPSD-verktyget (för demensvård) och skrivit att det nya LSS-verktyget skulle tas fram "på samma sätt".

För att fortsätta utveckla och utbilda i Funca-verktyget behövs tre-fyra miljoner om året i några år, enligt Sigrid Kulneff. Sedan minskar behoven.

- Vår förhoppning var att kommunerna skulle kunna dela på kostnaden i framtiden, om vi fått tillräckligt många som anslutit sig, säger hon.

Minneskliniken har sökt medel från flera andra aktörer, som Myndigheten för delaktighet, SKL och Socialstyrelsen, men fått nej.

- Jag avskyr när man drar igång något som blir jättebra och peppar upp en massa människor, bara för att det sedan ska rinna ut i sanden, säger Sigrid Kulneff.

FAKTA

Funca och Minneskliniken i Malmö

Region Skånes Vårdenhet minnessjukdomar finns på Minneskliniken i Malmö. På kliniken utförs utredningar av minnessjukdomar, här pågår också forskning kring demenssjukdomar.